

KMMI

Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet
ЗОБО «Центр підтримки угорської культури»

KMMI HÍRLEVÉL V. évfolyam, 22. (157) szám. 2014. november 1.

EZ VOLT NOVEMBER FOLYAMÁN

ELISMERÉSEK

Ifj. Vidnyánszky Attila színművész megkapta a Gundel Művészeti Díjat.

**Fontosabb események, rendezvények
NOVEMBER**

2014. november 2. A „malenykij robot”-ra való elhurcolások 70. évfordulóján Nyíregyházán az evangélikus templomban gyülekezeti napot tartottak. November 2-án Nyíregyháza gyásznapja, mivel ezen a napon a várost megszálló Vörös Hadsereg katonái fogolyszedő akciójuk során mintegy kétezer civilt hurcoltak el szovjet rabságba, alig egyharmaduk tért vissza. **Laborczy Géza** evangélikus lelkész felvezetése után **Dupka György** történész tartott előadást „A kollektív bűnösség elvének alkalmazása a kárpátaljai/Kárpát-medencei magyarokkal és németekkel szemben” címmel.

2014. november 1–2. Az ungvári Ilko Galériában kiállítást rendeztek golyóstollal készített festményekből.

2014. november 3. Beregszászi Főiskolai Református Ifjúsági Gyülekezet (FRIGY) szervezésében az élő kárpátaljai magyar irodalom témakörében irodalmi estet tartottak, amelyen részt vett **Bakos Kiss Károly, Bartha Gusztáv, Lőrincz P. Gabriella, Marcsák Gergely, Pógyor Adrián, Shrek Tímea**. Az estet az Almanach együttes és **Marcsák Gergely** színesítette megzenésített versekkel. A kárpátaljai írók és költők felolvastak írásaikból, illetve lehetőség nyílt a közvetlen beszélgetésre is.

2014. november 5. Horváth Anna születésének 90. évfordulója alkalmából emléknapot, ezen belül emlékkonferenciát, Horváth Anna-kiállítást és emléktábla avatást szerveztek a Beregszászi 6. Számú Általános Iskolában. Az emléknaphoz került sor Horváth Anna síremlékének felavatására a beregszászi római katolikus temetőben.

2014. november 5. A nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár olvasótermében **Zubánics László** történész, egyetemi tanár kamarabeszélgetést tartott **Dupka György** GULAG-kutatóval eddig kutatásai eredményeiről és a „malenykij robot” témakörben megjelent köteteiről.

2014. november 5–10. A Magyarok Kijevi Egyesülete kezdeményezésére a „Kijev Filmszínház” Kulturális Központban került megrendezésre az Ötödik Magyar Kortárs Filmhét.

2014. november 6. „Klasszikus Magyar Dallamok” címmel az Ungvári Filharmónia koncertet adott a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Esztergom termében.

2014. november 6. Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az OSZK Könyvtári Intézet Oktatási és Humánerőforrás-fejlesztési Osztály szervezésében „Szín – Tér/Tár – Könyvtár” témakörben záróképzést szerveztek a könyvtárosok, közművelődési munkatársak számára. A vendégeket **Zubánics László**, a KMMI elnöke köszöntötte. Közreműködött

Vraukóné Lukács Ilona, a nyíregyházi Mórícz Zsigmond megyei és Városi Könyvtár főtanácsosa.

2014. november 6. A fiatalok egy csoportjának nemezelés, fülbevalók és ajándékok készítésének fortélyairól tartottak kézműves foglalkozást a Nagyberegi Tájházban.

2014. november 7. A Munkácsi Városi Galériában megnyílt **Bokotej Loránd** avangard művész, szobrász kiállítása.

2014. november 7. A "Kárpátalja és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye népművészeinek és kézműveseinek Katalógusa" címmel megjelent kiadványról sajtótájékoztatót és a katalógusban szereplő kézművesek munkáit bemutató kiállítást szerveztek az Apagyi Művelődési Házban.

2014. november 7-8. A Budapesten megrendezett 16. Kossuth-szónokversenyen **Mónus Dóra** a beregszászi főiskola diákja különdíjas lett.

2014. november 8. A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVI) tagjai műhelybeszélgetést tartottak az Európa-Magyar Házban.

2014. november 8. *Embermentés a vészkorszakban* címmel szerveztek nemzetközi emlékkonferenciát Budapesten a holocaust 70. évfordulóján az Erdélyi Szövetség szervezésében. Kárpátaljáról **Dupka György** történész vett részt és tartott előadást.

2014. november 8. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolában megtartották a IX. Kárpátaljai Tudományos Diákköri Konferenciát.

2014. november 8–9. Beregszászban Márton napján először szervezték meg az I. Beregszászi Szent Márton Újborfesztyivált és Libatort. A tömegeket vonzó rendezvénysorozat a római katolikus templomban szentmisével zárult.

2014. november 9. Jótékonyági koncertet adtak a munkácsi Szent Márton római katolikus székesegyházban a Kezünkben a Jövő Alapítvány jóvoltából.

2014. november 9. Kárpátalján először került sor a nagyszőlősi járási Karácsfalván az egymás mellett élő népek, anyaországi és kárpátaljai magyarok, magyarok és ukránok kultúrájának megismerését szolgáló Kapunyitogatóra, amely a kultúra különböző részterületeinek egyvelegével kedveskedett az érdeklődők számára

2014. november 9. A „malenykij robot” áldozataira, az elhurcolás 70. évfordulójára emlékeztek a kőrösmezői temetőben felállított emlékműnél, ahol az elhunytak lelki üdvéért Mankovits atya imádkozott. Hasonló gyászszertartásra és megemlékezésre került sor a rahói temetőben, ahol **Mikulyák László** atya felszentelte és újraavatta a felújított emlékművet és a lélekharangot. Mindkét megemlékezésen ünnepi beszédet **Dupka György** történész mondott, **Nagy Anikó**, az ungvári Filharmónia énekesé alkalomhoz illő lágerdalokat adott elő.

2014. november 10. Zelei Miklós *Zoltán újratemetve* című darabját tűzte műsorára a Nemzeti Színház. A budapesti Nemzeti Színház, a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház és a Zsámbéki Színházi Bázis közös produkcióját **Vidnyánszky Attila** rendezésében láthatta a közönség.

2014. november 11. Radnóti Miklós halálának 70. évfordulója alkalmából megemlékezést szervezett a Rákóczi-főiskola Magyar Tanszéki Csoportja.

2014. november 11. A Kárpát-medence magyarságának tehetséges és jeles képviselői A magyar nyelv napját méltatták a budapesti Vigadóban. Kárpátalját többen is képviselték, többek között **Marcák Gergely** Kincseshomok mesevilágából mutatott és mondott el egy népmesét, **Krón Melinda** pedig nagydobronyi népdalt adott elő. Mindketten az illető tájegység nyelvjárásában szólaltak meg.

2014. november 12. Nyolcadik alkalommal rendeztek szavalóversenyt Sütő Kálmán és Kecskés Béla, a kárpátaljai magyar irodalom kiemelkedő alkotói emlékére szülőfalujukban, a Somi Általános Iskolában. Idén ötven diák és egy óvodás korú gyerek vett részt a versenyen. A rendezvény fő támogatója a KMMI és a MÉKK volt.

2014. november 15. Lezajlott az első élménypedagógiai Szakmai Nap Kárpátalján a Sylvester János Alapítvány, a Komjáti Benedek Alapítvány és a Kalandok és Álmodások Szakmai Műhely szervezésében.

2014. november 15. A Héttorony Fesztivál a Péterfalvai Káptárban nagy sikernek örvendő programokat bonyolított le. A programban főleg **Kiss Ferenc** és zenekara jeleskedett, többek között a kicsiknek szóló műsorukban bemutatták a népi hangszerek birodalmát. A magukkal hozott Makovecz Imre írásaiból és rajzaiból kiállítást rendeztek, amelyet **Borbélyné Perduk Beáta** képtárigazgató mutatott be. Ezt követően **Vári Fábián László** költővel „Vannak ringó bölcsök” témakörben a népzenei gyűjtéseiről, a folklór és a kortárs költészet viszonyáról, a kisebbségi létről zenés beszélgetést folytattak. A moderátor Kiss Ferenc népzeneész volt. A rendezvény közös népdalénekléssel zárult.

2014. november 15. **Miklós Béla**, a viski művészeti iskola tanára 75. születésnapjának tiszteletére november 15-én egyéni kiállítást rendeztek a festőművész alkotásaiból. A rendezvényre a helyi lakosokon kívül a járás számos képzőművésze is ellátogatott, többek között **Stec Miklós** fafaragó, Ukrajna Érdemes Művésze.

2014. november 15. A Técsői Járási Kultúrházban immár 25. alkalommal került sor a az Arany Ősz Kórustalálkozóra a KMKSZ Felső-Tisza-vidéki Szervezetének szervezésében.

2014. november 16. A tragédia 70. évfordulójához közeledve a szovjet munkatáborok áldozataira, a falu egykori lakóira, férjekre, apákra és fiúkra emlékeztek Mezővárban a sztálinizmus áldozatai tavaly felújított emlékműve előtt.

2014. november 18. Beregszászban „70 éve történt...” címmel gyászmisére és megemlékezésre került sor. A jelenlévő egyházak és civil szervezetek képviselői elhelyezték a megemlékezés koszorúit az egykori gyűjtőhely (ma 5. sz. Középiskola) falán lévő emléktáblánál és a sztálinizmus áldozatai emlékművénel. Emlékező beszédet tartott Babják Zoltán, Beregszász polgármestere.

2014. november 18. Idén a Freiburg im Breisgau székhelyű Institute für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa (Kelet-Európai Németekért Néprajzi Intézet) vállalkozott arra, hogy konferencia keretein belül mutassa be a Kelet-Európában élő németek “malenykij robot”-ra deportálásának körülményeit. A kárpátaljai németek sorsának bemutatására **Molnár D. Erzsébetet**, a Rákóczi-főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszékének oktatóját, a Lehoczky Tivadar Kutatóközpont munkatársát kérték fel, aki a kárpátaljai németek deportálása a szovjet rendszer kiépítése idején (1944-45) c. előadásában ismertette a kárpátaljai németek ellen irányuló szovjet megtorlások következményeit. Az úttörő jellegű konferencián **Stark Tamás**, **Michael Prosser-Schell**, **Havasi János**, **Walter-Müller Judit**, **Schell Csilla Márkus Beáta** elismert kutató is előadást tartott.

2014. november 20. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolában összegyűlt turisztikai szakemberek megalakították a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanácsot.

2014. november 20. Mintegy húszévesnyi időszakot ölel fel **Skultéty Csaba** *Vannak vidékek, féltett kishazák* című könyve. A kiadványt a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán is bemutatták.

2014. november 21–22. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanszéke, valamint Lehoczky Tivadar Intézete nemzetközi tudományos konferenciát szervezett. A konferencia négy országból érkezett előadói újabb dokumentumok és más kutatási eredmények alapján igyekeztek pontosítani, hogy mi és hogyan történt az 1944-ben a szovjet megszállók által lágerekbe hurcolt magyar férfikkal. A konferencia résztvevőit köszöntötte **Brenzovics László**, a KMKSZ elnöke, **Orosz Ildikó**, a Rákóczi-Főiskola elnöke, **Szilágyi Péter**, a Nemzetpolitikai Államtitkárság kabinetfőnöke (maga is történész), **dr. Tóth Mihály**, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke.

Az első szekcióban **dr. Csatári György** elnökletével előadást tartott **dr. Bognár Zalán**, **dr. Máthé Áron** (Budapest), **Köteles László** (Felvidék), **Csorba Béla** (Vajdaság).

A 2. szekcióban **Darcsi Karolina** főiskolai tanár elnökletével előadást tartott **Dupka György**, **Kosztjó Gyula**, **Molnár D. Erzsébet**. Valamennyien a téma elkötelezett kutatói. Végezetül **Molnár D. Erzsébet** ismertette a KMKSZ által kiadott Emlékkönyv a „malenykij robot” kárpátaljai áldozatairól 1944–2014 című könyvet. Majd **dr. Brenzovics László** parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke méltatta a sztálini terror túlélőit.

2014. november 21. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Tanító- és Óvóképző Intézete adott otthont a NÉPEK MÉSÉI – VII. Országos Egyetemi és Főiskolai Mesemondó Versenynek. A megmérettetésre anyaországi és határon túli hallgatók is jelentkezhetnek. A Rákóczi-főiskolát két tanító szakos hallgató – **Mádij Renáta** és **Kamugya Nikolett** – képviselte.

2014. november 21. A munkácsi vár múzeumának kiállítótermeiben nyitották meg a KMKSZ és a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) közös szervezésében rendezett tárlatot, amelyen a XI. Hollósy Simon Képzőművészeti Alkotótáborban részt vett képzőművészek festményeit mutatták be. A kiállító művészek – **Magyar László** RIT-elnök, **Temető István**, **Tóth Róbert**, **Berecz Margit**, **Veres Ágota**, **Kulin Ágnes**, **Kalitics Erika**, **Habda László**, **Kopriva Attila**, **Dikun György**, **Soltész István**, **Erfán Ferenc**, **Réti János**, **Villasek Tibor**.

2014. november 21. A Beregszászban, az Európa–Magyar Házban nemzetközi emlékkonferenciát rendezett a malenykij robot 70. évfordulója alkalmából a Szolyvai Emlékparkbizottság. A megjelenteket **Dupka György**, az emlékparkbizottság felelős titkára üdvözölte. **Kiss László** magyarországi református lelkész imádkozott az elhurcoltak lelki üdvéért. **Nagy Anikó**, az Ungvári Filharmónia énekes-lágerdalokat adott elő, **Lőrincz P. Gabriella** lágerverset mondott, **Bakos Kiss Károly** a támához kapcsolódó saját versét szavalta el. Bemutatták **Okszana Holovcsuk** dokumentumfilmjét, amely az 1944–45-ös eseményeket idézi fel. A tanácskozáson A rehabilitálás ügye az ukrán törvényhozásban címmel **Gajdos István**, a VI. összehívású parlament képviselője tartott előadást. A konferencián **dr. Tóth Mihály**, a Szolyvai Emlékparkbizottság elnöke a testület sokrétű tevékenységéről szólt, majd ismertette **Dupka György** doktori (PhD) értekezését, amely a hetven éve történt tudományos feldolgozása. **Alejkszij Korszun** kutató legújabb okmánygyűjteményét mutatta be, amely a koncepciók perekkkel, a kulákküldözéssel kapcsolatos levéltári dokumentumokat tartalmaz. **Csordás László** irodalomkritikus a malenykij robotnak a kárpátaljai magyar irodalomban való jelenlétéről tartott előadást, míg **Matkovits Kretz Eleonóra** a Kárpát-medencei németek kálváriájáról beszélt. A rendezvényt követően a résztvevők megkoszorúzzák az elhurcoltak beregszászi emlékművét.

2014. november 22. Szolyva paszikai bejáratánál az idén is hagyományos megemlékezést és koszorúzást tartottak a szolyvai honfoglalási harcok emlékművénél. A megjelenteket **Vass István**, a Szolyvai Kulturális Szövetség elnöke köszöntötte. Ünnepi beszédet **Zubánics László** történész, egyetemi tanár mondott.

2014. november 22. A Szolyvai Emlékparkban a megemlékezés keretében avatták fel Raul Wallenberg svéd diplomata, a kommunista diktatúra áldozata domborművét, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának adományát. A dombormű alkotója az ungvári **Mihajlo Kolodko** szobrászművész.

2014. november 22. Ökumenikus istentisztelettel egybekötött koszorúzást tartottak a sztálinizmus áldozatainak és a II. világháborúban hősi halált halt magyar katonák emlékére a Szolyvai Emlékparkban. A helyiekkel együtt hajtott fejet **Keskeny Ernő**, Magyarország ukrainai nagykövete, **Hennagyij Druzenko**, az Ukrán Miniszteri Kabinet etnonacionális kérdésekkel foglalkozó kormány megbízottja, **Vida László**, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja, **Szalipszki Endre**, a beregszászi konzulátus főkonzulja, **Schiffer**

András, a Lehet Más a Politika társelnöke, a parlamenti frakció vezetője, **dr. Legény Zsolt**, a Magyar Szocialista Párt országgyűlési képviselője, **dr. Máthé Áron**, a Nemzeti Emlékezet Bizottság Hivatalának bizottsági elnökhelyettese, **Szabó István**, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnökhelyettese, **Zikhardt Raschdovt**, a Kijevi Német Gazdasági Klub alelnöke, **Köteles László**, a Csemadok alelnöke, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Körének delegációja **Matkovits Kretz Eleonóra** elnök vezetésével, **dr. Bognár Zalán** történész, a Károli Gáspár Református Egyetem tanszékvezetője, a Szerencsi Német Önkormányzat küldöttsége (elnök **Árvai Attila**), **Majorszki András**, a GULAG-kutató Nemzetközi Társaság elnöke, a Felsőzsolcai Megbékélésért Polgári Szövetség küldöttsége (elnök **Fehér Tibor**), Budapest XVIII. Kerületének küldöttsége, **dr. Bokor Béla**, a Határokon Túli Magyarokért Alapítvány elnöke, a Vitézi Rend Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyei Törzsszékének küldöttsége, **Dalmay Árpád**, a Beregszászért Alapítvány elnöke, a Vitézi Rend Kárpátaljai Törzskapitányága.

Zubánics László, az UMDSZ Nemzeti Tanácsa elnöke megnyitója után **dr. Tóth Mihály**, az Szolyvai Emlékpark-bizottság elnöke a múltra, a park építés újabb eredményeire emlékeztetett. A történelmi eseményeket, azok mának szóló üzeneteit foglalták össze a szónokok: **dr. Keskeny Ernő**, **Hennagyij Druzenko**, **Schiffer András**, **Gajdos István**, **dr. Legény Zsolt**, **Matkovits Kretz Eleonóra**, **Köteles László** és **Dupka György**.

A főhajtás végén **Ft. Majnek Antal**, a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye megyéspüspöke, **Pocsai Vince** és **Kiss László** református tiszteletes, **Mihajlo** atya szolyvai, valamint **Gulybán Tibor** felsőzsolcai görög katolikus parochus ajánlotta Isten kegyelmébe az ártatlan áldozatokat, és kérte az Úr áldását a veszteséget szívükben hordozókra. A megemlékezés koszorúzással fejeződött be.

2014. november 22. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség szervezésében közel félezren gyalogolták végig a Munkáctól Szolyvaig tartó 26 km-es távolságot. Ezt az útvonalat tették meg a sztálini terror áldozatai – nagyapáink és dédapáink – 1944 novemberében.

2014. november 22. A pesti Vigadóban tartották a Kárpát-medencei Magyarok Zenéje 2014 gálakoncertjét. A rendezvényen kárpátaljai vendégek is részt vettek.

2014. november 23. "Malenykij robot"-emléknapot rendeztek Kazincbarcikán. **Sajó Attila**, a helyi Német Önkormányzat elnökének meghívására filmvetítéssel egybekötött előadást tartott többek között **Dupka György** történész.

2014. november 23–25. A Gulágkutatók V. Nemzetközi Konferenciáját Szerencsen tartották meg. Kárpátaljai elhurcoltakról előadást tartott többek között **Dupka György** és **Molnár D. Erzsébet** történész.

2014. november 25. Budapesten, az Uránia Nemzeti Filmszínházban az alkotók jelenlétében mutatták be A szarvassá változott fiú című **Juhász Ferenc**-költeményből, **Vidnyánszky Attila** rendezésében készült filmet.

2014. november 25. A Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság Irodalmi beszélgetések című rendezvényén kerül sor az *Együtt* c. folyóirat és a legújabb kárpátaljai könyvek bemutatójára. Közreműködött **Vári Fábrián László** József Attila-díjas költő, az MMA Irodalmi Tagozatának tagja és **Dupka György**, a MÉKK elnöke, a bemutatott kiadványok felelős kiadója.

2014. november 27. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola olvasótermében. „25 éve szabadon” egyháztörténelmi konferenciát rendeztek a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye legalizációjának 25. évfordulóján

2014. november folyamán:

*Szép Ernő Lila akác című művét többször is bemutatták a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház társulatának előadásában.

*Megemlékezés, koszorúzás a magyarlakta településeken.

*Kárpátalját idézte meg új műsorszámában a Magyar Állami Népi Együttes.

*Az I. világháború kezdetének 100. évfordulója alkalmából Munkács az I. világháború forgatagában címmel kiállítás nyílt a munkácsi vár néprajzi múzeumában.

*A beregszászi **Imre Ádám** képzőművészeti kiállítását rendezték meg a Lágymányosi Ökumenikus Központban.

*A malenykij robotra elhurcolt és vissza nem tért terebesfehérpataki áldozatokra emlékeztek az új templomkertben elhelyezett, felújított emlékműnél.

*Harminchárom Munkácsról és környékéről származó festő képeiből nyílt kiállítás a Munkácsi Városi Galériában. A kiállításon többek között olyan művészek alkotásai tekinthetők meg, mint **Kopriva Attila, Micska Zoltán, Jurij Szjarkevics, Angyalosi Sándor, Ladiszlav Bucsiná** és mások.

* **Molnár Ervin** nagyszülősi származású tizenegyedik osztályos diák képviselheti Ukrainát Amerikában, az Intel Nemzetközi Tudományos és Innovációs Verseny (Intel ISEF) döntőjében.

*Elhunyt **Petykó Ágnes**, aki több mint három évtizeden keresztül volt a kárpátaljai rádió magyar hangja. 1975–2010 között tevékenykedett megyei televízió és rádió magyar főszerkesztőségében.

Összeállította: *Dupka György és Zubánics László*

Folyamatos rendezvények, tennivalók:

Közgyűteményi állománygyarapítás, ukrainai magyar nyomtatott hungarikumok, hanganyagok gyűjtése, feldolgozása. Közművelődési rendezvények szervezése, koordinálása, szakmai tanácsadás, adatbázis gondozás. Kisebbségkutatási programok koordinálása, a KMMI-füzetek kiadása. Képzőművészeti kiállítás. Fotókiállítás, könyv- és sajtókiállítás. Együtt c. irodalmi, művészeti és kulturális folyóirat kiadása. Kárpátaljai Magyar Krónika kiadása. Honlap (www.kmmi.org.ua) gondozás, frissítés, adatfeltöltés. Ön a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége hírlevelét olvassa. A hírlevél irodalmi, művészeti híreket, információkat tartalmaz.

A levelezési lista nyilvános, ahhoz bárki csatlakozhat